

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 27 augustus 2019

Onderwerp: Verzoek tot uitbreiding fondsvermogen, en voorstel tot scopewijziging, Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland (PDENH)

Kenmerk: 1206594/1252006

Bijlagen: n.v.t.

Inleiding

De provincie heeft een aantal fondsen en programma's om innovatie en duurzaamheid in het Noord-Hollandse MKB te stimuleren. Eén daarvan is het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland BV. Het is opgericht op basis van het door uw Staten (op 5 maart 2012) vastgestelde Koersdocument Duurzame Energie. Daarin is over de oprichting van een Duurzaam Energie Fonds het volgende opgenomen:

“Voor de verwezenlijking van de ambities op het gebied van duurzame energie wordt door Noord-Holland als belangrijkste financieringsinstrument het Duurzaam Energie Fonds Noord-Holland opgezet. Met de middelen uit dit fonds worden projecten mogelijk gemaakt die bijdragen aan de versterking van de sector duurzame energie. Het fonds volgt daarbij de provinciale focus op de drie speerpunten. [...] Het fonds zal een omvang krijgen van € 85 miljoen en heeft een revoluerend karakter.”

Het betreffende Duurzame Energie Fonds is op 2 april 2014 formeel opgericht als het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland BV (PDENH). Bij oprichting van PDENH is afgesproken dat voor iedere ophoging van het fondsvermogen een voorstel aan Provinciale Staten wordt voorgelegd voor beschikbaarstelling van financiële middelen voor de volgende tranche. Er is gestart met een fondsvermogen van €30 miljoen. Inmiddels bedraagt het totale fondsvermogen van PDENH €66 miljoen.

In de eerste jaren na oprichting kon PDENH alleen investeren met eigen vermogen (participaties) in bedrijven op het gebied van zonne-energie, windenergie (offshore), biomassa en duurzaam bouwen. Naar aanleiding van Motie M10/230516 (Verbeteren inzetbaarheid PDENH), die uw Staten op 23 mei 2016 hebben aangenomen, is een uitgebreide evaluatie van PDENH uitgevoerd. Deze evaluatie heeft geleid tot uitbreiding van het instrumentarium met reguliere en converteerbare leningen, en tot een verbreding van de duurzaamheidsfocus naar Energietransitie, Circulaire Economie en Duurzame mobiliteit.

Na voornoemde aanpassingen is het aantal investeringen behoorlijk toegenomen. Sinds oprichting heeft PDENH in 25 duurzame bedrijven en projecten geïnvesteerd. Daarvan zijn er tot nu toe drie beëindigd: twee investeringen (Wocozon en De Groene Aggregaat) zijn succesvol, met een positief rendement, verkocht en één bedrijf waarin het fonds heeft geïnvesteerd (Energyra) is recent failliet gegaan. Daarnaast is het fonds met een aanzienlijk aantal bedrijven in gesprek over een mogelijke investering (de zogenaamde pijplijn). Het aantal bedrijven in de pijplijn van PDENH groeit nog steeds omdat steeds meer bedrijven het fonds weten te vinden. Op basis van ervaringscijfers is een inschatting gemaakt van het bedrag dat PDENH naar verwachting op korte termijn nodig heeft voor nieuwe investeringen in bedrijven uit de pijplijn, en van het bedrag dat nodig is voor vervolginvesteringen in de huidige portefeuille.

Uitbreiding fondsvermogen

Van het totale fondsvermogen van € 85 miljoen hebben uw Staten tot nu toe € 66 miljoen beschikbaar gesteld. Inmiddels (medio augustus 2019) is daarvan door PDENH **€ 40,3 miljoen** geïnvesteerd, en daarnaast heeft het 37 projecten en bedrijven in de pijplijn. De totale pijplijn bedraagt circa € 62 miljoen euro, waarvan naar verwachting (op basis van ervaringscijfers) minimaal **€ 16 miljoen** ook echt zal worden geïnvesteerd. Het daadwerkelijk te investeren bedrag zal hoger uitvallen als blijkt dat meer van deze bedrijven de pijplijn succesvol doorlopen dan verwacht. Daarnaast verwacht het fondsmanagent van PDENH een bedrag van **€ 15–€ 20 miljoen** voor vervolginvesteringen te moeten reserveren om de portefeuille succesvol naar exits te kunnen brengen. Met de gerealiseerde investeringen en de op korte termijn verwachte

investeringen (zie bovenstaande vetgedrukte bedragen: € 40 mln + € 16 mln + € 15–€ 20 mln = € 71–€ 76 mln) wordt het huidige fondsvermogen ruimschoots overschreden. Het aantal bedrijven in de pijplijn van PDENH groeit bovendien nog steeds omdat steeds meer bedrijven het fonds weten te vinden. Het fondsmanagement voorziet dan ook dat het huidige fondsvermogen ontoereikend is om alle voorziene investeringen te kunnen doen.

Als het fondsvermogen niet wordt opgehoogd, betekent dit dat PDENH binnenkort niet verder kan investeren en in de markt “nee” moet verkopen, wat kan leiden tot afbreuk aan het gedane werk in de pijplijn (en daarmee de reputatie van het fonds). Daarom heeft de directie van PDENH aan de provincie per brief verzocht om de derde, tevens laatste, tranche van € 30 miljoen voor de zomer 2019 aan PDENH beschikbaar te stellen. Dat verzoek is conform de afspraken die bij oprichting met uw Staten zijn gemaakt, waarin is gesteld dat *“de provincie bereid is om een aanvullende tranche in besluitvormingen te brengen als minimaal 50% van het fondsvermogen is geïnvesteerd en aangetoond kan worden dat de nog aanwezige buffer gereserveerd moet blijven voor vervolginvesteringen”*. In het verzoek van PDENH zijn het aantal gerealiseerde en verwachte investeringen, en de bijbehorende bedragen onderbouwd en nader toegelicht.

Wij hebben tijdens ons vergadering op 14 mei besloten om de derde tranche te splitsen in twee delen van respectievelijk € 11 miljoen (deel 1) en € 19 miljoen (deel 2). Wij hebben besloten tot een splitsing van de derde tranche om het nieuwe college de mogelijkheid te geven eventuele nadere accenten in het fonds aan te brengen voordat deel 2 van de derde tranche beschikbaar wordt gesteld. Op 8 juli 2019 hebben uw Staten besloten om deel 1 van de derde tranche aan PDENH beschikbaar te stellen door een bedrag van € 11 miljoen te doteren aan het fondsvermogen van PDENH.

Met deze Voordracht vragen we u om ook deel 2 van de derde tranche aan PDENH ter beschikking te stellen, waarmee het fondsvermogen wordt opgehoogd tot het beoogde maximum van € 85 miljoen. Dat bedrag is voor naar verwachting voldoende voor het fonds om in de nabije toekomst te kunnen blijven investeren. Het besluit tot ophoging van het fondsvermogen met €19 miljoen betekent dat dit bedrag door ons wordt geormerkt voor

PDENH. PDENH legt voor iedere beoogde investering een investeringsvoorstel aan ons voor, voordat het fonds kan investeren. Pas nadat wij als aandeelhouder positief hebben besloten over een voorgenomen investering, wordt het benodigde bedrag voor die investering naar PDENH gestort. Die stortingen komen ten laste van het fondsvermogen van PDENH.

Risico's

Omdat PDENH wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen door PDENH ook tot een financieel risico voor de provincie Noord-Holland. Als een lening aan een doelonderneming niet kan worden terugbetaald aan PDENH, of als een doelonderneming failliet gaat, wordt daarvoor door de provincie een (verlies-) voorziening getroffen. Ook gerealiseerde winsten bij exits, zoals winst bij verkoop van een deelneming, worden (positief) in deze voorziening verwerkt. Verder wordt voor iedere investering een uitgebreid boekenonderzoek uitgevoerd (due diligence). Het monitoren en beheersen van de risico's die met de investeringen gepaard gaan is belegd bij de fondsbeheerder.

Ondanks dat het risico relatief beperkt is gaat het in absolute zin om grote bedragen. Het faillissement van Energyra in maart 2019 laat zien dat de provincie geld kan verliezen als risico's zich daadwerkelijk voordoen. Daarentegen zijn in 2018 twee succesvolle exits door PDENH gerealiseerd (participaties die met een positief rendement zijn verkocht).

Met voorliggend besluit wordt het fondsvermogen van PDENH conform afspraak opgehoogd met deel 2 van de derde tranche tot de maximale omvang van € 85 miljoen, zodat PDENH in de nabije toekomst meer kan investeren. Als het uitgezette vermogen in de toekomst toeneemt, zullen de bestaande financiële risico's 'automatisch' ook toenemen. Ophoging van het fondsvermogen leidt voor de provincie echter niet tot nieuwe risico's.

Risicobeheersing

Bij oprichting van PDENH zijn de kaders waarbinnen het fonds mag investeren zodanig opgesteld (in het investeringsreglement) dat de provincie zo min mogelijk risico loopt met de

investerings door PDENH. Ook het beoordelingsproces van financieringsaanvragen is zo ingericht dat risico's worden beperkt. Voor iedere beoogde investering wordt door het fondsmanagement van PDENH intensief contact onderhouden met de ondernemer(s) en wordt een uitgebreid boekenonderzoek bij het bedrijf uitgevoerd. Indien het fondsmanagement voornemens is om te investeren, wordt het financieringsvoorstel eerst nog voorgelegd aan het (onafhankelijke) investeringscomité (IC) van PDENH. Daarnaast wordt intern getoetst of het voorstel beleidsmatig past bij de provinciale doelstellingen, en wordt door de afdeling Screenings- en Bewakingsaanpak (SBA) van de provincie een integriteitsonderzoek uitgevoerd. Als de uitkomsten positief zijn, en als zowel het fondsmanagement als het IC een positief oordeel / advies hebben afgegeven, wordt het investeringsvoorstel ter besluitvorming aan Gedeputeerde Staten voorgelegd. Ook met een negatief IC-advies kan het fondsmanagement besluiten om een investeringsvoorstel aan Gedeputeerde Staten voor te leggen, maar dat is niet gebruikelijk.

PDENH heeft een (intern) 'valuation committee' ingesteld dat twee keer per jaar voor alle investeringen beoordeelt of sprake is van toegenomen risico's, en of er aanleiding is voor afwaardering (of opwaardering). Eventuele op- en afwaarderingen worden, na afstemming met de accountant, opgenomen in de jaarrekening van PDENH. Na iedere beoordeling door het valuation committee wordt de provincie geïnformeerd over de uitkomsten.

De financiële risico's van de provinciale deelneming in PDENH worden uitgewerkt in de risicoparagraaf bij de begroting en jaarrekening van de provincie, en meegenomen bij de berekening van het weerstandsvermogen. Eventuele op- en afwaarderingen in de jaarrekening van PDENH worden daarbij meegenomen. In de begroting 2020 is dit risico voor het eerst opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen.

Communicatieve gevolgen

Het besluit zal in de publiciteit worden gebracht, met als doel om het Noord-Hollandse bedrijfsleven te informeren over de uitbreiding van het fondsvermogen van PDENH als bijdrage aan het stimuleren van duurzaamheid in de provincie.

Proces en procedure

Na uw besluit tot uitbreiding van het fondsvermogen van PDENH zullen wij de directie van PDENH daarvan op de hoogte stellen. Zoals in de Beheerovereenkomst (art. 4.14) is vastgelegd, kan PDENH uitsluitend middelen uit het fondsvermogen verkrijgen door middel van het uitoefenen van trekkingsrechten. De provincie zal de benodigde middelen pas aan PDENH beschikbaar stellen op basis van de daadwerkelijke behoefte, die gelijk is aan de te verstrekken financiering in overeenstemming met het Investeringsreglement. Daarbij geldt de verplichting voor PDENH die bedragen volledig en onverwijld ter beschikking te stellen aan de desbetreffende doelonderneming.

Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr.

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 27 augustus 2019;

gelet op de behoefte van het Noord-Hollandse bedrijfsleven aan financiering van duurzame initiatieven;

besluiten:

1. Kennis te nemen van het verzoek van de directie van PDENH om het fondsvermogen uit te breiden.
2. Deel 2 van de derde tranche aan PDENH beschikbaar te stellen door een bedrag van € 19 miljoen te doteren aan het fondsvermogen van PDENH.

Haarlem, 30 september 2019.

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier